

Hemställningsmotion 260

Westerlund m.fl.: Om åtgärder för att utse Lovisa stad till specialområde*Till Riksdagen*

Enligt lagen om främjande av en balanserad regional utveckling syftar regionalpolitiken till att befolkningen i hela landet inom de olika områdena opartiskt skall tryggas möjlighet till varaktig arbetsplats, höjning av inkomstnivån och tillgång på viktig service. Med stöd av denna lag har statsrådet beslutat om baszoner, varvid kommunerna i Nylands län hänförs till 4:e baszonen med undantag av enstaka skärgårdsområden.

På grund av den avsevärda förändring av industristrukturens volym som inträffat inom flere av de östligaste kommunerna i Nyland med Lovisa stad i centrum, har kommunernas såväl ekonomiska som sysselsättningspolitiska situation med en gång kraftigt försämrats. Situationen synes för närvarande för Lovisa stads del som ytterst besvärlig, särskilt p.g.a. stadens mycket speciella skatteinkomststruktur, varvid det statliga bolaget Imatran Voima har en avgörande betydelse. Från år 1985 till år 1988 har IVO:s andel av stadens skatteintäkter minskat från 30,3 % (146,7 milj. ören) till 11,2 % (53,3 milj. ören) och nu då provningsbeskattningen skall slopas, föreligger en stor risk att staden förlorar så gott som all inkomst p.g.a. bolagets rörelse. Av ovannämnda följer att statsmaktens speciella intresse är av största betydelse för Lovisa och Lovisaregionen.

Östligaste Nyland är i ekonomiskt avseende ett svagt utvecklat område, där näringslivet är rätt ensidigt och arbetslösheten synnerligen hög för nyländska förhållanden. Regionens service-nivå är rätt låg, vilket delvis förklaras av att området befinner sig mellan kraftiga ekonomiska centra.

Sysselsättningsläget i östra Nyland är dystert och de högsta arbetslöshetssiffrorna i Nylands län uppmäts i Lovisa stad. Svårigheten att er-hålla arbete utgör den främsta orsaken till att folk (särskilt yrkesutbildade personer) flyttar bort från detta område. Antalet arbetsplatser i

regionens centralort, Lovisa stad, minskade från ca 7 500 år 1987 till 4 430 år 1989 (netto-minskningen alltså ca 3 000), och under 1980-talet har även befolkningsutvecklingen varit negativ i staden (ca — 430 personer).

Under de senaste åren har ett stort antal företag i regionen antingen lagts ned eller bytt ägare och detta gäller återigen särskilt för Lovisa stads del. I vartdera fallet har detta medfört såväl en betydande minskning av antalet arbetsplatser som en för ortens penninginrättningar kännbar kapitalflykt från området.

Befolkningens åldersstruktur är ogynnsam (över 65-åringarnas andel av hela befolkningen är ca 20 %). Unga yrkesutbildade personer utgör den största gruppen bortflyttare.

Ytterligare bör observeras att skatteörets prisnivå för nyländska förhållanden redan nu är hög, 18 p. Orsaken till det för Lovisa stad särskilt utsatta läget med en trängd ekonomisk och sysselsättningspolitisk situation beror såväl direkt i som indirekt på att staden är värdkommun för två kärnkraftverk.

Detta sakförhållande har medfört att Lovisa stad i flere avseenden har pålagts samhälleliga skyldigheter av olika slag och i en långt större utsträckning av vad som annars vore fallet. Redan ett rimligt beaktande av bl.a. befolkningsskyddet har med hänseende till närbelägna Hästholmens kärnkraftverk krävt betydande upppoffringar. Därtill kommer ökade socialpolitiska åtaganden och det trängda sysselsättningsläget m.m.

Ett ofrånkomligt faktum är att den yttersta orsaken till Lovisa stads svårigheter står att söka i det tidigare nämnda faktum, d.v.s. att staden är värdkommun för de statsägda kärnkraftanläggningarna. Mot den bakgrunden är det även rimligt och statsmaktens ofrånkomliga skyldighet att medverka till en förbättring av stadens trängda läge.

I denna situation synes den enda realistiska och framkomliga utvägen för att trygga sysselsättningsbetingelserna för så många som möjligt ligga i olika slag av enskilda initiativ och delåtgärder, som kunde stimulera mindre företag och enskilda företagare att etablera sig inom såväl produktions- som servicenäringen.

Som en första åtgärd skulle krävas att Lovisa stad med samma motivering som gäller inom ramen för regionlagarna kunde förklaras som specialstödområde. Vi har redan tidigare även i Nyland positiva exempel på den stora betydelse stöd- och specialåtgärder kan medföra.

En stabil ekonomisk utveckling med en gynn-

sam näringsstruktur för Lovisa stad är av största vikt och betydelse för hela den östligaste regionen av Nyland. Tidigare erfarenheter visar, och det är ett ofrånkomligt faktum, att går det bra för Lovisa stad går det även bra för de omgivande kommunerna.

Hänvisande till ovanstående föreslår vi högaktningsfullt att riksdagen måtte hemställa,

att regeringen vidtar åtgärder för att underlätta Lovisa stads ekonomiska läge bl.a. genom att bevilja Lovisa stad specialområdesstatus.

Helsingfors den 19 april 1991

Henrik Westerlund

Margareta Pietikäinen

Henrik Lax

Westerlund ym.: Loviisan määräämisestä erityisalueeksi

Eduskunnalle

Tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämistä annetun lain tavoitteena on turvata koko maassa tasapuolisesti kunkin alueen väestölle pysyvän työpaikan saannin mahdollisuus, tulotason nousu ja tärkeiden palveluiden saatavuus. Tämän lain nojalla valtioneuvosto on tehnyt päätöksen perusvyöhykkeistä, jonka mukaan Uudenmaan läänin kunnat kuuluvat neljanteen perusvyöhykkeeseen yksittäisiä saaristoalueita lukuun ottamatta.

Koska teollisuusrakenteen määrässä on tapahtunut huomattavia muutoksia useissa Uudenmaan itäisimmissä kunnissa, erityisesti Loviisan kaupungissa, kuntien sekä taloudellinen että työllisyyspoliittinen tilanne on heikentynyt nopeasti. Tilanne näyttää tällä hetkellä Loviisan kaupungin osalta äärimmäisen hankalalta erityisesti kaupungin erikoisen verotulorakenteen vuoksi. Valtionyhtiö Imatran Voimallahan on ratkaiseva merkitys. Vuodesta 1985 vuoteen 1988 IVO:n osuus kaupungin verotuloista on vähentynyt 30,3 prosentista (146,7 miljoonasta äyristä) 11,2 prosenttiin (53,3 miljoonaa äyriin). Nyt kun harkintaverotusta ollaan poistamassa, on olemassa suuri vaara, että kaupunki menettää lähes kaikki yhtiön liiketoiminnasta saamansa tulot. Edellä olevasta seuraa, että valtiovallan erityinen huomio on mitä merkityksellisintä Loviisalle ja Loviisan seudulle.

Itäisin Uusimaa on taloudellisessa mielessä heikosti kehittynyt alue, jossa elinkeinoelämä on hyvin yksipuolista ja työttömyys Uudenmaan oloja ajatellen erityisen korkea. Alueen palvelutaso on hyvin matala, mikä osaksi selittyy sillä, että alue sijaitsee vahvojen talouskeskusten välissä.

Työllisyystilanne Itä-Uudellamaalla on synkää ja Uudenmaan läänin korkeimmat työttömyysluvut on mitattu Loviisan kaupungissa. Työnsaantivaikkeudet ovat ensisijaisena syynä siihen, että ihmiset (erityisesti ammattikoulute-

tut) muuttavat pois tältä alueelta. Alueen keskustaikan, Loviisan kaupungin työpaikkojen määrä väheni 7 500:sta vuonna 1987 4 430:een vuonna 1989 (nettovähennys siis noin 3 000 työpaikkaa). Myös kaupungin väestökehitys on ollut 1980-luvulla negatiivinen (vähennystä noin 430 henkilöä).

Viime vuosina alueella on lakkautettu suuri määrä yrityksiä tai ne ovat vaihtaneet omistajaa. Tämä koskee erityisesti Loviisan kaupunkia. Joka tapauksessa tästä on aiheutunut sekä työpaikkojen määrän huomattavaa vähenemistä että paikkakunnan rahalaitosten kannalta tuntuva pääomapakoa alueelta.

Väestön ikärakenne on epäsuotuisa (yli 65-vuotiaiden osuus koko väestöstä on noin 20 %). Nuoret, ammattikoulutetut henkilöt ovat suurin poismuuttajien ryhmä.

Lisäksi on huomattava, että veroäyrin hintataso Uudenmaan oloihin nähden on jo nyt korkea, 18 penniä. Syynä Loviisan kaupungin erityisen hankalaan asemaan, jossa taloudellinen ja työllisyyspoliittinen tilanne on tukala, on sekä suoranaisesti että epäsuorasti se, että kaupunki on kahden ydinvoimalan isäntäkunta.

Tämän vuoksi Loviisan kaupungille on monessa mielessä asetettu erilaisia yhteiskunnallisia velvoitteita paljon laajemmassa mitassa kuin muutoin olisi asian laita. Jo mm. väestönsuojelun kohtuullinen huomioon ottaminen lähellä sijaitsevaa Hästholmenin ydinvoimalaa ajatellen on vaatinut huomattavia uhrauksia. Lisänä ovat kasvaneet sosiaalipoliittiset velvoitteet, tukala työllisyystilanne jne.

Kiistämätön tosiseikka on, että perimmäinen syy Loviisan kaupungin vaikeuksiin on, kuten aikaisemmin on todettu, että kaupunki on valtion omistamien ydinvoimaloiden isäntäkunta.

Tätä taustaa vasten on myös kohtuullista ja valtiovallan väistämätön velvollisuus pyrkiä parantamaan kaupungin tukalaa asemaa.

Tässä tilanteessa ainoana realistisena ja käytökelpoisena keinona työllisyyden turvaamiseksi mahdollisimman monelle näyttäisivät olevan erilaiset yksittäiset aloitteet ja osatoimenpiteet, jotka kannustaisivat pieniä yrityksiä ja yksittäisiä yrittäjiä perustamaan yrityksiä sekä tuotanto- että palveluelinkeinojen piiriin.

Ensimmäisenä toimenpiteenä olisi Loviisan kaupungin julistaminen erityistukialueeksi aluepoliittisten lakien suomien perusteiden puitteissa. Meillä on Uudellamaalla jo aikaisempia myönteisiä esimerkkejä tuki- ja erityistoimenpiteiden suuresta merkityksestä.

Vakaa taloudellinen kehitys ja suotuista elin-

keinorakenne on mitä tärkeintä ja merkityksellisintä Loviisan kaupungille ja koko Uudenmaan itäiselle alueelle. Aikaisemmat kokemukset osoittavat vääjäämättömäksi tosiasiaksi, että jos Loviisalla menee hyvin, niin ympäristökunnillakin menee hyvin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen,

että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin helpottaakseen Loviisan kaupungin taloudellista tilannetta mm. myöntämällä kaupungille erityisalueen asema.

Helsingissä 19 päivänä huhtikuuta 1991

Henrik Westerlund

Margareta Pietikäinen

Henrik Lax